

NORSK SYKEPLEIERFORBUND

NFSs faggruppe for sykepleiere
innen psykisk helse og rus

Høringsuttalelse -Tiltak for å sikre bærekraft i Helse Nord

Norsk sykepleierforbunds faggruppe for sykepleiere innen psykisk helse og rus, NFS SPoR Troms, gir høringsuttalelse på Helse Nord HF's foreslåtte tiltak for å sikre bærekraft i Helse Nord. Vi konsentrerer vår uttalelse og innspill til bærekraftig utvikling innen psykisk helsevern (PHV) og tverrfaglig spesialisert rusbehandling (TSB) i Universitetssykehuset Nord-Norge .

Helse Nord HF har ansvar for spesialisthelsetjenesten til befolkningen i Nord Norge. Helse Nord HF et overordnet ansvar for at de ulike sykehusforetakene i Nord Norge er i stand til og leverer en god likeverdig spesialisthelsetjeneste til befolkningen Nord Norge. I forslaget for framtidig spesialisthelsetjeneste, «Tiltak for å sikre bærekraft i Helse Nord», beskrives utfordringene ledelsen i Helse Nord HF identifiserer som hindrende faktorer for å gi befolkningen en god spesialisthelsetjeneste. Med den bakgrunn beskrives konkrete og detaljerte tiltak for å sikre en bærekraftig utvikling av PHV og TSB til befolkningen i nord.

Vi velger først å ta utgangspunkt i spørsmålet: hva skal til for å sikre en bærekraftig utvikling av PHV og TSB i nord?

Hva skal til for å sikre en bærekraftig utvikling av PHV og TSB i nord?

Vi har valgt å sette lys på noen faktorer vi mener er nødvendig for å sikre bærekraftig utvikling av psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert rusbehandling.

Differensiert spesialisthelsetjeneste sikrer rett pasient, rett behandling, til rett tid, på rett sted.

Spesialisthelsetjenestens PHV og TSB skal primært tilby tjenester til de av befolkningen som har psykiske lidelser og ruslidelser fra moderat til alvorlig grad. En modell for differensiert psykisk helse og rustjenester er etablert i Norge som i andre sammenlignbare land og tjenesten differensieres og dimensjoneres etter sykdomsforekomst og sykdomsbyrde i en gitt befolkning i et gitt geografisk område. Psykisk helse og rustjenesten differensieres og

organiseres på spesialisert sykehusnivå, ved distriktpsikiatriske sentre (DPS) og som kommunal psykisk helse og rustjeneste. Modellen gjenspeiler ulike omsorgsnivå og kostnadsnivå og idealet er at pasienten tilbyes behandling på laveste effektive omsorgsnivå. Modellen er utviklet gjennom utprøving i praksis og forskning og er vel akseptert og integrert i norsk helsepolitikk, i helsepolitiske føringer og i praktisk utforming i det ganske land.

For å sikre oppfølging av intensjonen med denne kostnadseffektive modellen, å gi pasienten rett hjelp på laves effektive omsorgsnivå, kreves god ledelse i det enkelte helseforetak og klinikk, nødvendige faglige føringer og strukturer og kompetente helsepersonell.

Tilgjengelig spesialisthelsetjeneste. For å sikre likeverdige spesialisthelsetjenester er lokalsykehus, og distriktpsikiatriske sentre nøkkelen for tilgjengelige helsetjenester. I Nord Norge, landsdelen som utgjør 50 % av landets areal og der kun 9 % av landets befolkning bor, har en god desentralisert psykiatri vært bygd ut over flere tiår. DPSene i distriktet i Troms er forskjellige og tilpasset det gjeldende distrikt, og her er utviklet god lokal fagkompetanse, samarbeidsstrukturer med kommunehelsetjeneste og befolkningen tilbys psykisk helse- og rusbehandling raskt.

Tilgang til kyndige helsepersonell er en vesentlig for å sikre bærekraftig utvikling av PHV og TSB. I Troms og Ofoten har rekruttering av sykepleie og miljøpersonell vært en suksess ved de lokale DPS. Det kan synes å ha nær sammenheng med desentralisert utdanning av helsepersonell som har lokal tilknytning og som blir på stedet etter utdanning. Tilgangen på psykologspesialister og legespesialister i psykiatri i distriktet har imidlertid vært mer utfordrende. Likevel, utvikling av digitale verktøy i behandling og digital spesialistvaktordning har vært tatt i bruk med stort hell og har potensial for videreutvikling.

Rekruttering og stabilisering av kritisk personell som sykepleiere og leger på de spesialiserte døgnenhetene på sykehuset i Tromsø og spesialister på voksenpsykiatrisk poliklinikk har det siste tiåret vært svært utfordrende. Mangel på kritisk personell skaper utfordringer som økt forbruk av helsepersonell i sengeposter, slitasje på helsepersonell som er i arbeid og på poliklinikk kan mangelen på kompetent personell ses som en årsak til manglende kapasitet til å gi behandling og ført til fristbrudd og økonomisk underskudd.

Tjenester som har effekt. Effektfulle helsetjenester er vesentlig for å sikre bærekraftig behandling i PHV og TSB. Effekt av behandling kan måles og evalueres i behandlingsapparatet på ulike måter som utskrivingsstall osv. Erfaring med behandling kan også hentes inn fra pasienten og pårørende. For å utvikle et robust behandlingstilbud som står

seg over tid er det sentralt er å lytte til pasientens og pårørendes erfaring og hente inn deres erfaringer systematisk.

God ledelse må til for å sikre bærekraftig i PHV og TSB. Det betyr blant annet å ha kunnskap om og kjenne oppdragene, å ha kunnskap og kjennskap om måten å løse oppdragene på og å lede virksomhet slik at helsepersonell kan utføre oppdraget – utredning, behandling og nødvendig pleie og omsorg til befolkningen i nord – på en god måte.

Helse Nord's foreslåtte tiltak

NSF-SPoR Troms støtter ikke nedleggelse av døgnenheter i DPS. I modellen for en differensiert psykisk helse og rustjeneste er et DPS er gitt oppdraget å være førstelinje i psykisk helsevern og i rusbehandling og representerer et helhetlig behandlingstilbud med varierte polikliniske og ambulante enheter og døgnenheter. I et pasientforløp er det bruk for denne variasjonen i behandling samt at døgnenhetene sikrer de av befolkningen som vurderes å trenge rask intervensjon og tidsavgrenset god helsehjelp i døgnenhet. En nedleggelse av døgnenheter ved DPS i Troms betyr mindre likeverdige spesialisthelsetjeneste til befolkningen i distriktet, mindre tilgjengelige tjenester og økt risiko for bruk av tvunget psykisk helsevern og unødige innleggelse på sykehusnivå

Vi støtter forslaget om å styrke sykehusfunksjonene som de akuttpsykiatriske døgnenhetene på Universitetssykehuset Nord Norge. Vi støtter videre å styrke tilbudet om spesialiserte døgnenheter i sykehus, for eksempel for unge mennesker som rammes av alvorlig psykisk lidelse.

Anbefalinger

Først og fremst anbefaler vi ledelsen og styret i Helse Nord HF å gi ledelsen i de lokale helseforetakene ansvar for å utvikle bærekraftig spesialisthelsetjeneste i Nord Norge. Det gjøres gjennom klare oppdrag, lokal kunnskap og gode faglige utviklings og samarbeidsprosjekt og gjennomføringskraft.

- NSF-SPoR Troms anbefaler Helse Nord HF å beslutte å beholde en klar differensiert struktur for PHV og TSB som betyr å beholde DPS som er bygd opp i distriktene. Sykehusforetakene kan få oppdrag å dimensjonere de ulike DPS døgntilbudene for framtiden, initiere til å videreutvikle DPS døgntilbudene i samarbeid med omliggende

kommuner og skape nye helsetilbud til befolkningen i nord som vi kan være stolt av og ha nytte av.

- NSF-SPoR Troms anbefaler at sykehusforetakene får i oppdrag å utvikle ytterligere spesialiserte behandlingssenheter, men vurdere nøye hva som må lokaliseres på sykehus (for eksempel i Narvik, Harstad eller i Tromsø) og hva som kan lokaliseres på de distriktpspsykiatriske sentrene. Sub-akutte tilbud i PHV kan for eksempel etableres på et lokalsykehus der legedekning er 24/7.
- NSF-SPoR Troms anbefaler at Helse Nord beholder det regionale medikamentfrie døgnbehandlingstilbud. Tilbudet er nyskapende og kan utvikles ytterligere i den kontekst det er i, evalueres forsvarlig, før veier for videreutvikling i den ordinære helsetjenesten går opp.
- Helse Nord HF anbefales evaluering av bruk av private aktører innen TSB og heller satse på å styrke spesialisthelsetjenestens TSB.
- Sist og ikke minst, Helse Nord HF kan initiere til en tydeligere rekrutteringsprofil og plan for stabilisering av kritisk helsepersonell som sykepleiere som det er stor mangel på i de akuttpsykiatriske sengepostene på sykehuset UNN – der de akutt psykisk syke pasientene tas i mot for behandling og nødvendig pleie og omsorg.

Vi ønsker styret i Helse Nord HF lykke til videre i prosessen.

Med vennlig hilsen

For styret i NSF-SPoR Troms

Karina Sebergesen og Åshild Fause